

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Ilmiöpohjainen budjetointi

Johanna von Knorring, budjettineuvos
26.5.2021
Tulevaisuusvaliokunta

Ilmiöpohjainen budjetointi hallitusohjelmassa

1. Ilmiöpohjaista budjetointia ja erityisesti kestävän kehityksen budjetointia kehitetään valtiovarainministeriön julkaiseman työryhmäraportin esitysten pohjalta.
2. Hallitus sitoutuu sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseen muun muassa talousarvioprosessissa ja kaikissa keskeisissä uudistuksissa.
3. Hallitus sitoutuu arvioimaan päätösten lapsivaikutuksia, edistämään lapsibudjetointia, lasten hyvinvoinnin tietopohjan vahvistamista sekä lasten ja nuorten osallisuutta.

Sukupuolitietoisen budjetoinnin kehittäminen oli painopisteenä vuonna 2020

- Talousarvion laadintamääräystä tarkennettiin.
- Maaliskuussa 2020 ja huhtikuussa 2021 järjestettiin koulutustilaisuus ministeriöiden talouspäälliköille ja toiminnallisten tasa-arvoryhmien puheenjohtajille sekä koordinaattoreille.
- Kiinnitettiin erityishuomiota pääluokkaperusteluissa sijaitsevien tekstien parantamiseen.
- Myöhemmin teetetään tutkimushanke hallituksen talouspolitiikan sukupuolivaikutuksista.
- Yhteistyössä STM:n tasa-arvoryhmien kanssa.

Lapsibudjetointi pilotointi tulossa vuoden 2022 talousarvioesitykseen

- Valtioneuvoston kanslia on asettanut lapsibudjetointia koskevan työryhmän ajalle 28.12.2020-31.5.2021
- Työryhmä mm. valmistelee konkreettisen esityksen siitä, miten lapsibudjetointiosio otetaan käyttöön valtion talousarvioprosessissa
 - Tavoitteena pilotointi v. 2022 talousarvioesityksessä ja vakiinnuttaminen v. 2023 talousarvioesityksessä
 - Toteuttaminen on ministeriöissä kytkettävä mm. vuosikellon mukaiseen talousarvioprosessiin eri vaiheineen.
- Lapsibudjetoinnin toteuttaminen on suunniteltava huolellisesti ja kehitystyössä on edettävä vaiheittain
 - Kehitystyössä on huomioitava myös muut talousarviossa käsitellyt ilmiöt (kestävä kehitys ja sukupuolivaikutteinen budjetointi).

Kestävän kehityksen budjetointi

- ❑ Kestävän kehityksen budjetointi aloitettiin vuoden 2018 talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä.
- ❑ Pääluokkaperusteluihin sisältyy erillinen luku kestävästä kehityksestä kullakin hallinnonalalla.
- ❑ Talousarvioesityksen yleisperusteluihin sisältyy kestävän kehityksen luku, joka keskittyy erityisesti hallituksen hiilineutraaliustavoitteeseen.
- ❑ Luvussa tarkastellaan sekä määrärahoja että veroja, jotka edistävät hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamista sekä budjettiin sisältyviä ympäristölle haitallisia tukia.
- ❑ Lisäksi talousarvion laadintamääräykseen on sen uudistuksen yhteydessä sisällytetty kestävän kehityksen budjetointi.

Kestävä kehitys JTS 2022-2025, määrärahat

- Tunnistetuilla määrärahoilla edistetään mm. ympäristön ja luonnon hyvinvointia, luonnon monimuotoisuutta, vähennetään päästöjä, edistetään biotalousratkaisuja sekä kehitetään Suomea kohti vähähiilistä yhteiskuntaa.
- Määrärahat kohdentuvat etenkin TEM, MMM, LVM, YM ja UM.
- Vuoden 2022 määrärahatasoa korottaa länsimetron ja eräiden muiden määräaikaisten raidehankkeiden avustusten ajoittuminen. Lisäksi tulevaisuusinvestoinnit päättyvät v. 2022. Määrärahojen tason alenemiseen kehyskauden aikana vaikuttaa mm. uusiutuvan energian tuotantotuen aleneminen. Lisäksi JTSssä päätetyt säästöt vuodesta 2023 alkaen kohdistuvat osittain hiilineutraliutta edistäviin määrärahoihin.
- Verrattuna edelliseen JTS:n määrärahojen taso on noussut etenkin kehyskauden alkuvuosina aiheutuen mm. v. 2020 päätettyjen elvytystoimenpiteiden maksatusvaikutuksista. Myös tiettyjä volyymimuutoksia on tapahtunut. Toisaalta maatalouteen liittyvien määrärahojen osalta on tehty tarkempien kriteerien arviointia, minkä vuoksi nimenomaan hiilineutraaliuteen vaikuttavien menojen määrä on alentunut.
- Suomen lopullinen elpymis- ja palautumissuunnitelma, joka linjaa EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen rahoituksen käytöstä julkaistaan tällä viikolla komissiolle. Suomen enimmäissaannoksi arvioidaan 2,085 mrd. euroa, josta vihreään siirtymään kohdennetaan noin puolet. Vihreän siirtymän osalta on suunniteltu investointeja mm. puhtaaseen energiantuotantoon, kiertotalousratkaisuihin ja vähäpäästöisiin innovaatioihin, rakennusalan ympäristöratkaisuihin, sähköisen liikenteen latausinfrastruktuurin tukemiseen sekä esim. peltojen kipsikäsittelyyn. Suunnitelman toimenpiteitä ei ole huomioitu taulukon luvuissa.

Hiilineutraali Suomi julkisen talouden suunnitelmassa keskeiset toimenpiteet vuosina 2022-2025 (milj. euroa)

	KEHYS	KEHYS	KEHYS	KEHYS
	2022	2023	2024	2025
HIILINEUTRAALI SUOMI - KESKEISET MÄÄRÄRAHAT				
Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi	683	672	651	599
Suomi kokoaan suurempi maailmalla	277	274	281	291
Elinvoimainen Suomi	220	220	216	224
Liikenneverkon kehittäminen ja ylläpitäminen	215	181	179	173
Maatalous	608	431	390	389
YHTEENSÄ	2 003	1 778	1 717	1 675

Kestävä kehitys julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2022-2025

- verot

- Veroja, joilla on merkitystä hiilineutraali Suomi –tavoitteen kannalta, on useita, erityisesti energiaverot, ajoneuvovero, autovero, eräiden juomapakkausten valmistevero sekä jätevero. Vaikka niitä voidaan pitää kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisina veroina, niihin voi sisältyä sekä tavoitteen mukaisia että sen vastaisia yksittäisiä verotusrakenteita.
- JTS:n sisältyy muutoksia energiaverotukseen, joiden voidaan katsoa edistävän hiilineutraaliutta. Näitä ovat parafiinisen dieselin verotuen asteittaisen poistamisen jatkaminen vuosina 2022 ja 2023, energiantensiivisten yritysten veronpalautuksen asteittaisen poistamisen jatkaminen vuosina 2022—2025, kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavien lämpöpumppujen ja konesalien siirtäminen sähköveroluokkaan II v. 2022 sekä kaivostoiminnan siirtäminen sähköveroluokkaan I ja poistaminen energiaveronpalautusten piiristä. Lisäksi kierrätysteollisuus siirretään sähköveroluokkaan II.
- Vuoden 2022 alusta otetaan käyttöön turpeen lattiahintamekanismi sekä turpeen verottoman käytön raja laajennetaan kaikille laitoksille ja verottomuuden raja korotetaan 10 000 megawattituntiin. Hallitus päättää turpeen veromuutosten aiheuttamaa päästöjen lisäystä vastaavista päästövähennyksistä KAISU-suunnitelman ja ilmasto- ja energia-strategian hyväksymisen yhteydessä budjettiriihessä 2021.
- Energiaveromuutosten lisäksi kotitalousvähennystä öljylämmityksestä luopumisen osalta korotetaan vuosiksi 2022—2027. Aiemmin päätetyn täyssähköautojen verotusarvon alentamisen lisäksi alennetaan myös vähäpäästöisten työsuhdeautojen verotusarvoa vuosille 2022—2025.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!